

Ecologisch onderzoek Maartensdijk

Aanvullend onderzoek

Opdrachtgever **Ten Brinke Projectmanagement**

Ondertekenaar **Movares Nederland B.V.**
N. Scheerder & H.C.L. Visser
Kenmerk MNO-HCL-100027905 - Versie 0.2

Utrecht, 6 oktober 2010
concept

© 2010, Movares Nederland B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Movares Nederland B.V.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Locatie	2
1.2.1. <i>Locatie</i>	2
1.3 Voorgenomen activiteit	3
1.4 Aanvullend onderzoek	3
2 Werkwijze	4
2.1 Vleermuizen	4
2.2 Broedvogels en vegetatie	5
2.3 Vogels met jaarrond beschermde nesten.	5
2.4 Beschermde vaatplanten	5
3 Bevindingen	6
3.1 Vleermuizen	6
3.2 Broedvogels	7
3.3 Vogels met jaarrond beschermde nesten	7
3.4 Beschermde vaatplanten	8
4 Effecten	9
4.1 Vleermuizen	9
4.2 Broedvogels	9
4.3 Vogels met jaarrond beschermde nesten	10
4.4 Beschermde vaatplanten	10
5 Conclusie en aanbevelingen	11
5.1 Conclusie	11
5.1.1. <i>Vleermuizen</i>	11
5.1.2. <i>Vogels</i>	11
5.2 Aanbevelingen	12
Colofon	3

Inleiding

1.1 Aanleiding

Naar aanleiding van de voorgenomen herontwikkeling van het terrein rondom het voormalige gemeentehuis in Maartensdijk is in december 2009 een natuurtoets uitgevoerd (Van Schie, 2010). Hierbij zijn de voorgenomen werkzaamheden getoetst aan de natuurwetgeving. Uit de natuurtoets bleek aanvullend onderzoek nodig te zijn naar het voorkomen van beschermde vaatplanten, de verblijfplaatsen van vleermuizen en vogels (o.a. huismussen) met jaarrond beschermde nesten.

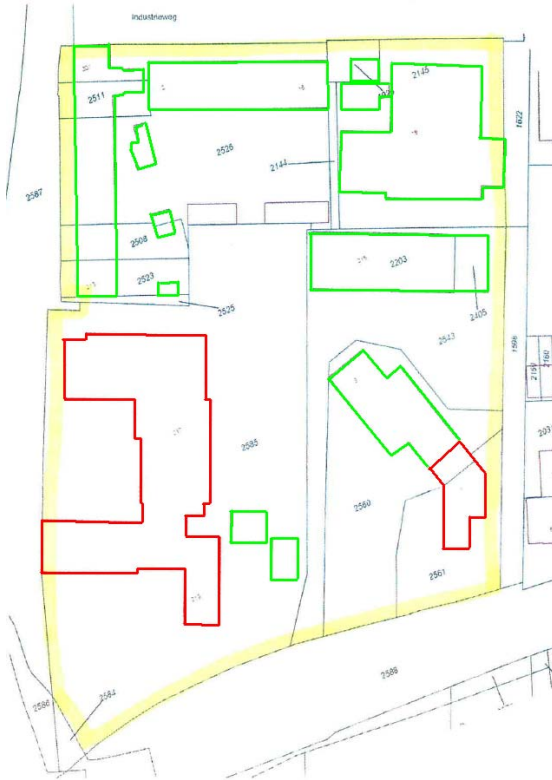
Figuur 1: Zicht op de westkant van het monumentale gedeelte van het voormalige gemeentehuis.

1.2 Locatie

1.2.1. Locatie

In het plangebied is bebouwing aanwezig, o.a. het voormalig gemeentehuis, een schoolmeesterwoning, verschillende woningen en twee bedrijfspanden. Bij de woningen liggen tuinen. Achter de woningen aan de Industrieweg is een bosplantsoen aanwezig. In het plangebied liggen geen watergangen.

Figuur 2 geeft een beeld van de plansituatie. Nadere informatie over de locatie is opgenomen in de eerdere rapportage Natuurtoets Maartensdijk van 17 maart 2010.

Figuur 2: Kadastrale kaart met de ligging van het plangebied (geel). De bebouwing die blijft bestaan is met rood aangegeven. De rest van de aanwezig/bestaande bebouwing zal worden gesloopt (groen).

1.3 Voorgenomen activiteit

De nieuwe ontwikkelingen bestaan uit de realisatie van kantoren en een gezondheidscentrum in het voormalige gemeentehuis. Op het terrein worden bovendien een complex met appartementen en een complex met starterswoningen gerealiseerd. Beide complexen zijn drie lagen en deels twee lagen hoog en hebben respectievelijk 18 en 24 appartementen. Daarnaast worden twee vrijstaande woningen gerealiseerd. Op het terrein wordt ten behoeve van deze functies in parkeerruimte voorzien.

1.4 Aanvullend onderzoek

In de voorliggende rapportage worden de resultaten van het aanvullend onderzoek beschreven.

2 Werkwijze

Naar aanleiding van de bevindingen uit de eerder uitgevoerde Natuurtoets van 17 maart 2010 is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van:

- Vleermuizen; verblijfplaatsen en ander gebiedsgebruik (vliegroutes en foerageergebied);
- Broedvogels en vogels met jaarrond beschermde nesten (bijlage 1: lijst met jaarrond beschermde vogelnesten, LNV augustus 2009);
- Beschermde vaatplanten.

In onderstaande paragrafen wordt de werkwijze per groep omschreven. In tabel 1 zijn de datum, locatie en de doelsoorten van de uitgevoerde onderzoeksrondes aangegeven.

Tabel 1: Overzichtstabel met de datum, tijdstip, doelsoorten en weersomstandigheden van de uitgevoerde onderzoeksrondes.

Datum	Tijdstip	Onderzoek naar	Weersomstandigheden
05-06-2010	03:30u-06:00u	zomer- en kraamverblijven vleermuizen; vogels en planten	Windstil, 8-10 graden Celcius, droog, 1-2 bft
15-06-2010	03:20-06:20u	zomer- en kraamverblijven vleermuizen; en vogels	Droog, 10 graden Celcius, 3 bft
13-07-2010	03:20-06:20u	zomer- en kraamverblijven vleermuizen; vogels en planten	Droog, 14 graden Celcius, 3 bft
21-08-2010	09:00-00:00u	paarverblijven vleermuizen.	Droog, 20 graden Celcius, 2-3 bft
13-09-2010	04:00u-07:10u	paarverblijven vleermuizen.	Droog, 9 graden Celcius, 2-3 bft,

2.1 Vleermuizen

Voor het onderzoek naar het gebruik van het plangebied door vleermuizen is gebruik gemaakt van een batdetector met time-expansion (Pettersen D240x). Hiermee zijn vertraagde opnames gemaakt die geanalyseerd zijn in het programma Batsound.

De planlocatie is vijf keer bezocht. Dit betrof drie ochtendbezoeken en twee avondbezoeken (zie ook tabel 1).

In tabel 1 staan de onderzoeksdata. De bezoeken hebben plaatsgevonden in de periode begin juli tot begin september. Hierdoor kon onderzoek plaatsvinden naar de aanwezigheid van kraamverblijven, zomerverblijven en paarplaatsen. Alle bezoeken zijn afgelegd tijdens goede weersomstandigheden (droog, niet te koud, weinig wind).

2.2 Broedvogels en vegetatie

De gebouwen in het plangebied zijn onderzocht op de aanwezigheid van nesten van broedvogels. Tijdens deze bezoeken is ook onderzocht of er beschermde vegetatie in het plangebied voorkomt.

2.3 Vogels met jaarrond beschermde nesten.

Het plangebied is onderzocht op het voorkomen van de aanwezigheid van vogels met jaarrond beschermde nesten. Hierbij zijn de bomen en gebouwen op en rond het projectgebied onderzocht op nesten en holtes die geschikt zijn als verblijfplaats van vogels met jaarrond beschermde nesten en andere soorten die zijn opgenomen in de aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten (min. LNV, 2009).

2.4 Beschermde vaatplanten

Onderzoek naar beschermde vaatplanten binnen het projectgebied. Hierbij is de vegetatie onderzocht op de aanwezigheid van beschermde planten.

3 Bevindingen

In onderstaande tabel 2 staat een overzicht van de aangetroffen verblijfplaatsen. In onderstaande paragrafen worden deze bevindingen nader toegelicht.

Tabel 2: Soorten waarvan binnen of nabij de projectgebieden vaste verblijfplaatsen (nesten) aanwezig zijn.

Soortgroep	Soort	Flora- en faunawet (tabel nr)	Vogels (categorie; zie bijlage 1)	Locatie waargenomen nestplaats
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3		binnen en nabij projectgebied
Vogels	huismus		Nesten jaarrond beschermd	binnen en nabij projectgebied
Vogels	spreeuw		inventarisatie gewenst *	binnen en nabij projectgebied
Vogels	koolmees		inventarisatie gewenst *	binnen en nabij projectgebied
Vogels	huiszwaluw		inventarisatie gewenst *	nabij projectgebied
Vogels	ekster		inventarisatie gewenst *	nabij projectgebied
Vogels	kauw		inventarisatie gewenst *	binnen en nabij projectgebied

*Inventarisatie naar aanwezigheid van alternatieve nestplaatsen. Dit is ook uitgevoerd (zie paragraaf 3.3 en 4.3).

3.1 Vleermuizen

Tijdens het onderzoek naar zomer- en kraamverblijven van vleermuizen is een vaste verblijfplaats van gewone dwergvleermuizen aangetroffen in de nok van de grote schuur in de noordoost hoek van het projectgebied. Daarnaast wordt het projectgebied door gewone - en ruige dwergvleermuis als foerageergebied gebruikt en zijn passerende rosse vleermuizen en laatvliegers waargenomen. Tijdens de bezoeken in augustus en september zijn nog geen zwermende of invliegende dieren waargenomen. In het projectgebied is op één locatie regelmatig een roepende gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze vloog regelmatig roepend rond in de omgeving van de noordwest hoek van het voormalige gemeentehuis. Dit gedrag wijst op de aanwezigheid van een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis in het voormalig gemeentehuis.

3.2 Broedvogels

Het projectgebied is geschikt voor broedende vogels zoals onder andere de merel, de vink en de winterkoning. De schoorstenen van een groot gedeelte van de gebouwen worden door kauwen en enkele schoorstenen ook door spreeuwen en houtduiven als nestplaats gebruikt. Daarbij is in één van de gebouwen een nestje van een koolmees aangetroffen in de spouwmuur (toegang via een stootvoeg). Een aantal van deze soorten zijn opgenomen in de aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten en worden ook in onderstaande paragraaf behandeld.

3.3 Vogels met jaarrond beschermde nesten

Tijdens het onderzoek naar de aanwezigheid van vogels met jaarrond beschermde nesten zijn in de bebouwing in het noordwestelijke deel van het projectgebied huismusverblijfplaatsen aangetroffen. Er zijn gemiddeld 30 huismussen waargenomen.

Figuur 3: huismus (mannetje) zittend op zuidoosthoek van huis aan de Tolakkerweg

Verder zijn zowel binnen als buiten de projectgebieden diverse nestplaatsen aangetroffen van soorten die als “Niet jaarrond beschermd, inventarisatie wel gewenst” zijn opgenomen in de aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten (bijlage 1). Het betreft de volgende soorten: spreeuw, kauw, ekster, koolmees en huiszwaluw (zie ook paragraaf 3.2). De inventarisatie is uitgevoerd en hieruit blijkt dat door de ruime aanwezigheid van oudere woningen en boerderijen in de omgeving voor deze soorten voldoende alternatief broedbiotoop aanwezig is.

3.4 Beschermde vaatplanten

Tijdens het onderzoek naar beschermde planten zijn binnen de projectgebied geen beschermde plantensoorten aangetroffen.

4 Effecten

De voorgenomen werkzaamheden in het projectgebied kunnen effect hebben op de aanwezige flora en fauna. Een belangrijke oorzaak kan zijn verstoring of vernietiging van biotoop door (tijdelijk) ruimtebeslag. Verstoring door licht, geluid en trillingen is daarbij ook mogelijk. In onderstaande paragrafen worden de effecten die worden verwacht per soortgroep besproken.

4.1 Vleermuizen

Wanneer de grote schuur in de noordoost hoek wordt afgebroken zal dit de vernietiging van een vaste verblijfplaats van gewone dwergvleermuizen met zich meebrengen.

Verder kan, afhankelijk van de precieze aard van de werkzaamheden aan het oude gemeentehuis, een nadelig effect optreden op een paarverblijf van de gewone dwergvleermuis. Dit paarverblijf bevindt zich in het noordwestelijk deel van het gemeentehuis.

4.2 Broedvogels

Het projectgebied is geschikt voor broedende vogels, tijdens het broedseizoen moet daarom rekening worden gehouden met broedvogels. De schoorstenen van veel gebouwen worden door kauwen, spreeuwen en houtduiven als nestplaats gebruikt. Ook is in één van de gebouwen een nestje van een koolmees aangetroffen in de spouwmuur (toegang via een stootvoeg). Een aantal van deze soorten zijn opgenomen in de aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten en worden ook in de volgende paragraaf behandeld.

Wanneer in het broedseizoen (broedseizoen is van 15 maart – 15 augustus) gebouwen gesloopt worden, zal dit in veel gevallen de vernietiging van genoemde nestplaatsen met broedvogels, eieren en/of niet vliegvlugge jongen met zich meebrengen. De voorgenomen werkzaamheden kunnen mogelijk ook een versturende werking hebben op broedende vogels in de omgeving door geluid- en lichtverstoring.

Dit betekent dat zonder speciale maatregelen niet binnen het broedseizoen kan worden gewerkt.

Door buiten het broedseizoen te werken worden broedvogels niet verstoord. Buiten het projectgebied is voldoende alternatief broedbiotoop aanwezig is. Het verdwijnen van de gebouwen en daarmee de nestlocaties (buiten het broedseizoen) binnen het projectgebied zal de voortplanting van deze soorten niet beperken. Dit betekent dat

indien buiten het broedseizoen gewerkt wordt er met betrekking tot broedvogels zonder beperkingen gewerkt kan worden.

4.3 Vogels met jaarrond beschermde nesten

Tijdens het onderzoek naar de aanwezigheid van vogels met jaarrond beschermde nesten zijn in de bebouwing in het noordwestelijke deel van het projectgebied huismusverblijfplaatsen aangetroffen.

Wanneer de bebouwing in het noordwestelijke deel van het projectgebied gesloopt wordt brengt dit als nadelig effect met zich mee vanwege de vernietiging van genoemde verblijfplaatsen van de huismus.

Daarnaast zijn nesten waargenomen van vogelsoorten die zijn opgenomen op de lijst met jaarrond beschermde vogelnesten die als “Niet jaarrond beschermd, inventarisatie wel gewenst” zijn opgenomen. Dit zijn de spreeuw, koolmees, huiswaluw, ekster en kauw. Deze inventarisatie heeft plaats gevonden en hieruit blijkt dat er voldoende broedbiotoop aanwezig is in de omgeving (zie ook paragraaf 3.3). Door buiten het broedseizoen te werken worden deze vogels niet verstoord.

4.4 Beschermde vaatplanten

Er zijn binnen het projectgebied geen beschermde planten aangetroffen.

5 Conclusie en aanbevelingen

Conclusies:

Zowel bij huismussen als vleermuizen moet voor het verwijderen van verblijfplaatsen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. De proceduretijd voor een ontheffing is doorgaans 1-3 maanden. Incidenteel komt een langere proceduretijd voor.

5.1 Conclusie

Binnen het projectgebied zijn geen groeiplaatsen van beschermde planten aangetroffen.

5.1.1. Vleermuizen

Binnen het projectgebied is in de nok van de grote schuur in de noordoost hoek van het projectgebied een vaste verblijfplaats van gewone dwergvleermuizen aangetroffen.

Ontheffing: Omdat alle vleermuizen zijn ingedeeld in tabel 3 van de Flora- en faunawet betekent dit dat er voor de sloop van deze schuur altijd een ontheffing vereist is.

5.1.2. Vogels

Binnen het projectgebied zijn in de bebouwing in het noordwestelijke deel van het projectgebied huismusverblijfplaatsen aangetroffen. Dit zijn vogels met jaarrond beschermde nesten (bijlage 1).

Maatregel: Voordat deze bebouwing gesloopt mag worden of dat andere activiteiten in deze bebouwing mogen plaatsvinden is het vereist dat alternatieve nestplaatsen voor de huismus (30 individuen) in de directe omgeving aangelegd worden. Bewoonde nesten in de bebouwing mogen ook nadat deze maatregel getroffen is niet verontrust worden.

Binnen het projectgebied zijn in de bebouwing nestlocaties aanwezig van diverse broedvogels waaronder de vogelsoorten spreeuw, koolmees, huiswaluw en ekster die als “Niet jaarrond beschermd, inventarisatie wel gewenst” staan opgenomen in de aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten (bijlage 1). In de directe omgeving van het projectgebied zijn voldoende alternatieve nestmogelijkheden voor deze vogelsoorten aanwezig. Daarom is alleen een algemene maatregel broedvogels vereist (zie onderstaand).

Binnen het projectgebied zijn in de schoorstenen van veel gebouwen nesten aangetroffen van kauwen, spreeuwen en houtduiven. Ook is in één van de gebouwen in de spouwmuur een nestje van een koolmees aangetroffen.

Algemene maatregel broedvogels: De gebouwen mogen, zonder speciale maatregelen, niet in het broedseizoen gesloopt worden. Ook mogen andere

activiteiten (renovatie) in de gebouwen niet in het broedseizoen plaatsvinden (broedseizoen 15 maart – 15 augustus). Specifieke maatregel broedvogels: Wanneer er door een ter zake deskundige ecoloog is geconstateerd dat er na 15 juni geen bewoonde nesten met eieren of niet vliegvlugge jongen meer aanwezig zijn mag vanaf 15 juni al gewerkt worden.

5.2 Aanbevelingen

Vleermuizen

Binnen het projectgebied is in de nok van de grote schuur in de noordoost hoek van het projectgebied een vaste verblijfplaats van gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Omdat alle vleermuizen zijn ingedeeld in tabel 3 Flora- en faunawet betekent dit dat er voor de sloop van deze schuur altijd een ontheffing vereist is. Vanaf het moment waarop de aanvraag ontheffing is ingediend dient rekening te worden gehouden met een proceduretijd van doorgaans 1 tot 3 maanden. Incidenteel komt een langere proceduretijd voor. Voorwaarde voor het verkrijgen van een ontheffing kan zijn dat de werkzaamheden niet tijdens één of meerdere gevoelige periodes van de vleermuizen mogen plaatsvinden en dat er alternatieve verblijfplaatsen aangelegd moeten worden.

Gevoelige periodes vleermuizen:

- Zomerverblijf (1 mei – 1 juli)
- Voortplanting (15 augustus – 1 oktober)
- Winterverblijf (15 oktober – 1 april)

Broedvogels

Om verstoring van broedende vogels te voorkomen dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te worden gehouden met het broedseizoen (dit loopt globaal van half maart tot half augustus). Dit houdt onder andere in dat het kappen van bomen en het slopen van gebouwen in principe buiten het vogelbroedseizoen moeten worden uitgevoerd. Wanneer er door een ter zake deskundige ecoloog is geconstateerd dat er na 15 juni geen bewoonde nesten met eieren of niet vliegvlugge jongen meer aanwezig zijn mag vanaf 15 juni al gewerkt worden.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Binnen het projectgebied zijn in de bebouwing in het noordwestelijke deel van het projectgebied huismusverblijfplaatsen aangetroffen. Dit zijn vogels met jaarrond beschermde nesten (bijlage 1). Het betekent dat voordat deze bebouwing gesloopt mag worden of dat andere activiteiten in de bebouwing mogen plaatsvinden het vereist is dat alternatieve nestplaatsen voor ongeveer 30 huismussen in de directe omgeving aangelegd worden. Bewoonde nesten in de bebouwing mogen ook nadat deze maatregel getroffen is niet verontrust worden.

Bijlage I Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

Bron: Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep (min LNV, 31 augustus 2009B).

Nesten jaarrond beschermd zijn:

- Boomvalk
- Buizerd
- Gierzwaluw
- Grote gele kwikstaart
- Havik
- Huismus
- Kerkuil
- Oehoe
- Ooievaar
- Ransuil
- Roek
- Slechtvalk
- Sperwer
- Steenuil
- Wespendif
- Zwarte wouw

Niet jaarrond beschermd, inventarisatie wel gewenst

• Blauwe reiger	• IJsvogel
• Boerenzwaluw	• Kleine bonte specht
• Bonte vliegenvanger	• Kleine vliegenvanger
• Boomklever	• Koolmees
• Boomkruiper	• Kortsnavelboomkruiper
• Bosuil	• Oeverzwaluw
• Brilduiker	• Pimpelmees
• Draaihals	• Raaf
• Eidereend	• Ruigpootuil
• Ekster	• Spreeuw
• Gekraagde roodstaart	• Tapuit
• Glanskop	• Torenvalk
• Grauwe vliegenvanger	• Zeearend
• Groene specht	• Zwarte kraai
• Grote bonte specht	• Zwarte mees
• Hop	• Zwarte roodstaart
• Huiszwaluw	• Zwarte specht

Bijlage II Resultaten Natuurloket

Rapportage voor kilometerhok X:139 / Y:463								
Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	2				1	goed	-	1975-2007
Mossen						slecht		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddenstoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren	1					slecht		1997-2007
Broedvogels						niet		1996-2007
Watervogels						slecht	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën	1					slecht		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						niet		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen					1	goed	0%	1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden						slecht		1993-2007

Legenda

FF = Flora- en faunawet lijst 1 (vrijstelling)

FF23 = Flora- en faunawet lijst 2 + 3 (streng beschermd)

H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 2 en 4) of Vogelrichtlijn

RL = Rode Lijst

Volledigheid onderzoek

Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep.

Detail

Met dit percentage wordt aangegeven welk aandeel van alle van dit kilometerhok beschikbare gegevens van Rode-Lijstsoorten en wettelijk beschermde soorten op gedetailleerder niveau beschikbaar is.

Actualiteit

Per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

Beschikbare vegetatieopname binnen kilometerhok 139/463

Opname: **317** (schaal: Braun/Blanquet)

Soortnaam	Vegatatielaag	Bedekking
<i>Callitriche stagnalis</i> (Gevleugeld sterrenkroos)		+
<i>Ceratophyllum demersum</i> (Grof hoornblad)		+
<i>Hottonia palustris</i> (Waterviolier)		3
<i>Lemna minor</i> (Klein kroos)		+
<i>Lemna trisulca</i> (Puntkroos)		+
<i>Nostoc</i> (wier) ()		+
<i>Potamogeton mucronatus</i> (Puntig fonteinkruid)		+
<i>Ranunculus aquatilis</i> (Fijne waterranonkel)		1
<i>Riccia fluitans</i> (Gewoon watervorkje)		+

Colofon

Opdrachtgever Ten Brinke Projectmanagement

Uitgave Movares Nederland B.V.

Divisie Infra
Milieu en Natuurontwikkeling

Daalse Kwint
Postbus 2855
3500 GW Utrecht

Telefoon 06-51093805

Ondertekenaar N. Scheerder & H.C.L. Visser
Adviseur ecologie

Projectnummer MR101591

	Naam	Paraaf	Datum
Opgesteld door	N. Scheerder & T. Seip		4-10-2010
Controle door	H. Visser		4-10-2010